

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет економічних наук
Кафедра управління земельними ресурсами

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
Юрій КОФІЯР
“ ” _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЕМЛЕВПОРЯДНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»/ G «Інженерія, виробництво та будівництво»
Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»/ G 18 «Геодезія та землеустрій»

Розробник	Андрій МАСЬ
Завідувач кафедри розробника	Лев ПЕРОВИЧ
Завідувач кафедри спеціальності	Лев ПЕРОВИЧ
Гарант освітньої програми	Олена ЛАЗАРСЬКА
Декана факультету	Світлана БЕЛІНСЬКА
Начальник НМВ	Євгенія ПОСТИКІНА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Землевпорядне проектування	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»/ G «Інженерія, виробництво та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»/ G 18 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма		
Рівень вищої освіти	Перший (бакалавр)	
Статус дисципліни	Цикл професійної підготовки	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2025-2026 н.р.	
Номер семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	6	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу: <ul style="list-style-type: none"> - лекції - семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) - годин самостійної роботи студентів 	Денна форма	Заочна форма
	- 16 - практичні заняття - 32 год. - години самостійної роботи – 72год.	
Відсоток аудиторного навантаження	40 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю		
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: сформувати у студентів комплекс теоретичних знань і набуття практичних навичок з основ землевпорядного проектування, розроблення землевпорядної документації і проектів територіального землеустрою, внутрігосподарського землеустрою сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань.

Завданнями вивчення дисципліни «Землевпорядне проектування» є вивчення:

- реалізації політики держави з науково-обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем;

- створення інформаційного забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному, господарському рівнях шляхом розробки пропозицій зі встановлення особливого режиму і умов використання земель;

- встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень, територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами, меж земельних ділянок власників і землекористувачів;

- здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;

- організації територій сільськогосподарських підприємств із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення співвідношення і розміщення земельних угідь, системи сівозмін, сінокосо-і пасовищезмін;

- розробки системи заходів зі збереження і поліпшення природних ландшафтів, відновлення і підвищення родючості ґрунтів тощо;

- організації територій несільськогосподарських підприємств, організацій і установ з метою створення умов ефективного землекористування та формування обмежень у використанні земель.

Очікувані результати навчання: формування знань щодо методики технічного, еколого-економічного обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь сільськогосподарських підприємств, складання проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- теоретичні основи землевпорядного проектування;
- принципи, методи та послідовність розробки і економічного обґрунтування землевпорядних проектних рішень щодо соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання на всіх ієрархічних рівнях;

- принципи охорони природи і ландшафтів, які застосовуються в землепорядних проектах;
- способи і методи перетворення земельного капіталу з однієї вартості в іншу – більшу;
- перенесення землепорядних проектів на місцевість (в натуру).

має вміти:

- здійснювати оцінку економічної (в т.ч. бюджетної), екологічної, соціальної ефективності проектних рішень щодо формування землекористування адміністративно-територіальних утворень, територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами, сільсько-господарських та несільськогосподарських підприємств, земельних ділянок власників і землекористувачів та розробляти заходи щодо поліпшення продуктивності земельних ресурсів й охорони; розробляти бізнес-плани;
- здійснювати аналіз та оцінку існуючого використання земельних та інших природних ресурсів, їх охорони, впорядкування території рад, населених пунктів, землеволодінь, землекористувань, угідь і сівозмін, тенденцій розвитку землекористування;
- розробляти пропозиції щодо проектних рішень із організації угідь і впорядкування території землекористувань, в тому числі сівозмін, з використанням матеріалів вартісної оцінки землі з дотриманням принципів захисту земель і ландшафтів, охорони природи і ландшафту з одночасним створенням просторових умов для сталого землекористування та підвищення ефективності економіки землекористування й господарювання;
- оцінювати вартість земельного капіталу, ефективність та ступінь освоєності запроєктованих заходів, переваги й недоліки проектних рішень.

Компетентності та програмні результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні(фахові) компетентності:

СК 01 Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК 03 Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК 04 Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.

СК 05 Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК 13 Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Програмні результати навчання:

РН 4 Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативнотехнічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

PH 7 Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою

PH 10 Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

3.Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота	Загальний обсяг
1	Землевпорядне проектування як навчальна дисципліна і її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.	2	2	3	7
2	Зміст, завдання та принципи територіального землеустрою	2	2	3	7
3	Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць	2	6	15	23
4	Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць	4	6	15	25
5	Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів	4	10	21	35
6	Містобудівна документація, яка одночасно є документацією із землеустрою (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних	2	6	15	23

громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій				
Всього за курсом	16	32	72	120

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1. План лекційних занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Землевпорядне проектування як навчальна дисципліна і її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. (2 год) 1. Зміна земельних відносин і системи землекористування — передумова вдосконалення землевпорядного проектування 2. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни
2	Тема 2. Зміст, завдання та принципи територіального землеустрою. (2год) 1. Поняття про територіальний землеустрій 2. Основні засади делімітації та демаркації державного кордону України
3	Тема 3. Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць. (2год) 1. Основне завдання. 2. Рекомендації щодо вирішення наступних основних питань. 3. Основні принципи. 4. Об'єкти Схем землеустрою.
4	Тема 4. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць і меж територій територіальних громад. (2 год) 1. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць.
5	Тема 4. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць і меж територій територіальних громад. (2 год) 1. Проекти землеустрою щодо встановлення меж територій.
6	Тема 5. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів. (2 год) 1. Мета проектів землеустрою. 2. Складові частини проектів землеустрою.
7	Тема 5. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів. (2 год)

	1. Встановлення обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів.
8	Тема 6. Містобудівна документація, яка одночасно є документацією із землеустрою (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій. (2 год) 1. Планування територій на місцевому рівні. 2. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади. 3. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, детальний план території.

2.2. План практичних (групових) занять

№	Тема практичного (групового) заняття
1	Тема 1. Місце і роль територіального землеустрою в розвитку земельних відносин. (2 год) 1. Територіальний землеустрій. 2. Загальні принципи. 3. Види документації із територіального землеустрою.
2	Тема 2. Встановлення державного кордону України. (2 год) 1. Редемаркація. 2. Делімітація кордонів. 3. Демаркація кордонів.
3	Тема 3. Розробка схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць. (2 год) 1. Підготовчі роботи.
4	Тема 4. Розробка схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.. (2 год) 1. Завдання на розробку схеми землеустрою.
5	Тема 5. Розробка схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць. (2 год) 1. Розробка схеми землеустрою.
6	Тема 6. Встановлення (зміна) меж адміністративно-територіальних одиниць і територіальних громад. (2 год) 1. Підготовчі роботи.
7	Тема 7. Встановлення (зміна) меж адміністративно-територіальних одиниць і територіальних громад. (2 год) 1. Складання проекту. 1.1 Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці. 1.2 Проект землеустрою щодо встановлення меж території територіальної громади.
8	Тема 8. Встановлення (зміна) меж адміністративно-територіальних одиниць і територіальних громад. (2 год) 1. Перенесення проекту на місцевість (в натуру).

9	Тема 9. Розроблення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій різних категорій земель та обмежень у їх використанні. (2 год) 1. Складові частини проектів землеустрою.
10	Тема 10. Розроблення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій різних категорій земель та обмежень у їх використанні. (2 год) 1. Встановлення охоронних зон повітряних ліній зв'язку, радіофікації та електропередачі, магістральних трубопроводів.
11	Тема 11. Розроблення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій різних категорій земель та обмежень у їх використанні. (2 год) 1. Встановлення водоохоронних зон та прибережних смуг, рік, озер, водоймищ.
12	Тема 12. Розроблення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій різних категорій земель та обмежень у їх використанні. (2 год) 1. Встановлення санітарно-захисних зон водоводів, підприємств, із технологічними процесами, що є джерелами забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами з неприємним запахом, автомобільних доріг, залізниць, теплових мереж, кар'єрів, цвинтарів, смітників, тощо.
13	Тема 13. Розроблення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій різних категорій земель та обмежень у їх використанні. (2 год) 1. Встановлення зон особливого режиму об'єктів оборони та іншого призначення.
14	Тема 14. Розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади. (2 год) 1. Процедури прийняття рішення на розроблення комплексного плану.
15	Тема 15. Розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади. (2 год) 1. Вимоги до картографічної основи. 2. Формування завдання.
16	Тема 15. Розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади. (2 год) 1. Комунікування процесу розроблення комплексних планів. 2. Основна документація та заходи із землеустрою комплексного плану просторового розвитку території.

2.3. Завдання для самостійної роботи

Питання для обговорення

1. Як зміни земельних відносин і системи землекористування впливають на вдосконалення землевпорядного проектування??
2. Сформулюйте передумови вдосконалення землевпорядного проектування.
3. Класифікація земельних ділянок за цільовим призначенням.
4. Форми власності на землю.
5. Який порядок відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва?
6. Сутність наукової землевпорядної діяльності й дисципліни «Землевпорядне проектування».
7. Охарактеризуйте зміст дисципліни «Землевпорядне проектування».
8. Які існують обмеження та обтяження прав на землю?
9. Чому виникло землевпорядне проектування?

10. Координація просторового розвитку на рівні ЄС.
11. Принципи європейської політики просторового розвитку.
12. Спільні тенденції у регулюванні планування землекористування в країнах ЄС.
13. Які можуть бути недоліки в структурі земельних угідь землекористувань?
14. Вимоги до чергування сільськогосподарських культур у сівозміні.
15. Типи і види сівозмін.
16. Як визначають умови щодо використання земель відповідно до цільового призначення?
17. Національні особливості та істотні відмінності систем планування землекористування країн ЄС (на прикладі окремих країн).
18. Сутність поняття «землевпорядне проектування землекористування».
19. Мета і функції землевпорядного проектування.
20. Об'єкти землевпорядного проектування.
21. Роль землевпорядного проектування в забезпеченні сталого землекористування.
22. Загальна характеристика та послідовність землевпорядного процесу при розробленні проектів землеустрою.
23. Мета землевпорядного проектування на регіональному рівні.
24. Особливості підходів до проектування землекористування.
25. Яке місце й значення землевпорядного проектування в загальній системі землеустрою?
26. Охарактеризуйте принципи землевпорядного проектування.
27. Що є предметом землевпорядного проектування?
28. Чим відрізняється землевпорядна документація від проектної?
29. Які основні вимоги до проведення внутрішньогосподарського землеустрою?
30. Оцінка агроекологічного стану території?
31. Які основні вимоги до організації угідь?
32. За яких умов здійснюють трансформацію угідь?
33. Які існують екологічні обмеження щодо використання орних земель у спеціальних сівозмінах?
34. Зміст організації території в умовах еколого – ландшафтного землевпорядкування.
35. Види полезахисних лісових смуг.
36. Класифікація придатності земель під сади.
37. Зміст та завдання упорядкування території кормових угідь.
38. Поняття про вітрову, водну ерозію та форми їх виявлення.
39. Охарактеризуйте зміст документації із землеустрою.
40. Виділення технологічних груп орних земель.
41. Дайте визначення й охарактеризуйте зміст системи планування й організації раціонального використання та охорони земель.
42. Чому адміністративно-територіальні утворення є об'єктами планування й організації раціонального використання та охорони земель?

Тема аналітичних робіт

1. Розкрийте складові частину проекту внутрішньогосподарського землевпорядкування.
2. Поняття сталого землекористування і його складові.
3. Розкрийте форми власності на землю.
4. Назвіть категорії земель за цільовим призначенням.

5. В чому полягає відмінність понять «економічна ефективність» і «ефект».
6. Сутність розвитку сталого землекористування і роль у цьому землевпорядного проектування.
7. Розкрийте суть впорядкування території розпайованих земель.
8. Розкрийте об'єктивну необхідність виготовлення землевпорядної документації.
9. Охарактеризуйте основні види і зміст робіт, пов'язаних із плануванням й організацією раціонального використання та охорони земель.
10. Вкажіть на важливість розроблення національної програми використання і охорони земель.
11. Сутність і зміст зонування земель.
12. В чому полягає суть зокремленого впорядкування території.
13. Розкрийте суть економічного результату використання землі.
14. Розкрийте Ваше бачення щодо зняття мораторію на купівлю-продажу земельних паїв.
15. Що таке консолідація земель.
16. Розкрийте механізм формування екологічно-стабільних агроландшафтів.
17. Обґрунтуйте природу встановлення прибережних захисних смуг та водоохоронних зон.
18. Що таке емфітевзис.
19. Що таке суперфіції.
20. За якими критеріями встановлюється оптимізація сівозмін.
21. Розкрийте роль і значення гумусу як елемента ґрунту.
22. В чому полягає суть облаштування орних земель.
23. Розкрийте особливості впорядкування території зрошуваних земель.
24. Розкрийте особливості впорядкування території осушувальних земель.
25. Види культуртехнічних робіт.
26. В чому полягає суть контурно-меліоративної організації території.
27. В чому полягає суть диференційованого використання орних земель.
28. Що таке організація території схилкових земель.
29. Обґрунтуйте переваги та недоліки агроландшафтів.
30. Проведіть порівняльний аналіз економічної доцільності агрохолдингів і фермерських господарств.
31. З якою метою організовується пасовищезміна
32. Що таке кадастровий землеустрій і його призначення.
33. Який принцип закладено у проектування системи сівозмін і чергування культур в них.
34. Що таке кон'юнктура ринку сільськогосподарської продукції.
35. Розкрийте роль і значення земельної реформи, її недоліки та переваги.
36. В чому полягає суть економічних пріоритетів у землекористуванні.

Типові задачі для розв'язування

1. Визначіть коефіцієнт розораності території, сільськогосподарської освоєності території за умови, що площа сільськогосподарського підприємства складає 5000 га, площа сільгоспугідь складає 4900 га, ріллі – 4500 га.
2. Визначіть середню урожайність озимої пшениці за останні 3 роки, за умови, що 2016 р. – урожайність складала 40 ц/га, 2017 р. – 31 ц/га і у 2018 році – 47 ц/га. Площа посіву за роками відповідно складала 400, 500, 900 га.

3. Визначить втрати гумусу в ґрунті після збору озимої пшениці урожайністю 50 ц/га, супутня продукція проорується.
4. Змоделюйте сівозміну (чергування культур) при такій структурі посівів:
  - озима пшениця – 52%;
  - озимий ячмінь – 15%;
  - кукурудза на зерно – 10 %;
  - соняшник – 8%;
  - багаторічні трави – 22%.Площа ріллі складає 1200 га.
5. Розрахуйте ширину прибережної захисної смуги для річки середньої за розміром її величини, схил місцевості 5°.
6. Встановіть ширину зони обмеженого використання землі під лінією електропередач напругою 380 кВт.

Презентація

Презентація це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми, питання.

Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

- стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту;
- 12-15 слайдів (powerpoint);
- ретельно структурована інформація з акцентом на практичні аспекти питання, проблеми, завдання, тощо;
- використовуйте табличні форми подання інформації (діаграми, схеми) для ілюстрації найважливіших фактів, що дасть змогу подати матеріал компактно й наочно;

Орієнтовні теми презентацій

- **До теми 1**
- Земельна реформа в Україні
- Продуктивний потенціал земель України
- **До теми 2**
- Виникнення і розвиток землевпорядного проектування
- Форми землекористування в Україні
- **До теми 3**
- Технології землевпорядного проектування
- Види документації із землеустрою
- **До теми 4**
- Територіальний землеустрій
- Схема землеустрою адміністративно-територіального утворення
- **До теми 5**
- Об'єкти несільськогосподарського землекористування
- Втрати сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва
- **До теми 6**
- Формування території об'єднаних територіальних громад

- Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій
- **До теми 7**
- Формування землеволодінь і землекористувань з різними формами господарювання
- Упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств та створення нових
- **До теми 8**
- Внутрігосподарський землеустрій
- Проект землеустрою , що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь
- **До теми 9**
- Землепорядні вишукування
- Співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах
- **До теми 10**
- Особливості розміщення виробничих підрозділів і господарських центрів
- Внутрігосподарські інженерні споруди і об'єкти
- **До теми 11**
- Поліпшення земель
- Спеціальних сівозмін
- **До теми 12**
- Типи сівозмін
- Захисні лісові насадження
- **До теми 13**
- Особливості впорядкування кормових угідь
- Впорядкування території багаторічних насаджень
- **До теми 14**
- Виконання робіт із перенесення проекту землеустрою в натуру
- Економічна ефективність землекористування
- **До теми 15**
- Ерозія ґрунтів
- Упорядкування території із зрошуваним землеробством

2.4. Форми і методи навчання та викладення дисципліни

Основними **формами навчання** є лекційні та групові заняття, **консультація** протягом навчання, які передбачають оволодіння системою теоретичних знань та практичних професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни.

Основними **методами навчання** є:

- **пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний**, під час якого студенти одержують знання на лекції, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення;
- **метод проблемного викладу**, під час якого викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, що передбачає розв'язання вправ, ситуативних завдань, роботу з приладами;
- **дослідницький метод**, який передбачає аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань під час виконання студентом аналітичної роботи;

- **дискусійні методи**, що передбачають такі елементи дискусії, як суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення протиріч під час обговорення дискусійних питань;
- **тестування** – є засобом контролю та діагностики знань студентів, призначений для самоконтролю та перевірки знань, що передбачає вибір однієї або кількох правильних відповідей;
- **метод комп'ютерного навчання**, який передбачає спосіб виконання завдань засобами програмного забезпечення КРЕДО .

2.5. Матеріально-технічне та методичне забезпечення освітнього процесу

Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з курсу
2. Методичні вказівки до організації та методики виконання міждисциплінарної курсової роботи з землепорядного проектування для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» // Л.М. Перович, А.Ю. Мась – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 26 с.
3. Питання для обговорення, пакет тестових завдань та типові задачі для розв'язування
4. Теми рефератів та доповідей для самостійної підготовки
5. Білети до екзамену
6. Рекомендована базова і додаткова література з курсу

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Комп'ютерний клас
2. Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);
3. Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
4. OS: Windows, Android, iOS;
5. Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;
6. Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet, CREDO GNSS.

3. Поточний та підсумковий контроль

Тестовий контроль знань

1. Об'єкт землепорядного проектування:
  1. С/г вгіддя.
  2. Земельні ділянки.
  3. Не с/г вгіддя.
  4. Територія, яка перебуває у взаємозв'язку з системами господарювання.
2. Види землеустрою:
  1. Територіальний
  2. Внутрігосподарський

3. Зокремлений
4. Територіальний, зокремлений, внутрігосподарський

3. Яка кількість категорій земель земельного фонду України:

1. 8
2. 6
3. 7
4. 9

4. Форми власності на землю:

1. Державна, приватна.
2. Комунальна, державна.
3. Приватна, комунальна.
4. Приватна, комунальна і державна.

5. Лісосмуги проектуються:

1. Вздовж напрямку переважаючого вітру
2. Перпендикулярно до напрямку переважаючого вітру
3. По межах усіх полів.

Питання до іспиту

1. Вкажіть зміст і види робіт з територіального землеустрою.
2. Види документації із територіального землеустрою на кожному ієрархічному рівні.
3. Вкажіть мету, характер і зміст територіального землеустрою.
4. Які основні завдання виконує територіальний землеустрій?
5. Що є об'єктом територіального землеустрою?
6. Загальні принципи територіального землеустрою.
7. Принципи розроблення документації із територіального землеустрою.
8. Встановлення обмежень у використанні земель.
9. Яка принципова різниця між проектною і технічною документацією із землеустрою?
10. В яких випадках проводиться територіальний землеустрій?
11. Дайте визначення системи землеустрою в Україні та її основні поняття.
12. Назвіть учасників землевпорядного процесу та їх повноваження.
13. Поняття та характеристика адміністративно-територіальної одиниці.
14. Сутність межі адміністративно-територіальної одиниці.
15. Чому виникає необхідність у встановленні (зміні) меж адміністративно-територіальних одиниць?
16. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць?
17. Які складові частини проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці?

18. Який порядок розроблення проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці?
19. З якою метою розробляється проект землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад?
20. Які складові частини проекту землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад?
21. Яка процедура встановлення меж адміністративно-територіальної одиниці?
22. Який зміст підготовчих робіт з розроблення проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці?
23. Охарактеризуйте завдання і зміст схеми землеустрою.
24. Методика складання схеми землеустрою адміністративно-територіальної одиниці.
25. Які підготовчі роботи проводять при складанні схем землеустрою?
26. Методичні підходи до розроблення пропозицій щодо вдосконалення розподілу й організації використання земель.
27. На підставі чого розробляється схема землеустрою?
28. Хто є розробниками і замовниками розробки схеми землеустрою?
29. Хто фінансує роботи зі складання схем землеустрою?
30. Що включає в себе схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель?
31. Яка процедура прийняття рішення на розроблення комплексного плану?
32. Що являє собою календарний план підготовчих процедур розроблення комплексного плану?
33. Формування складу робочої групи на розроблення комплексного плану
34. Охарактеризуйте законодавчі вимоги до картографічної основи.
35. Охарактеризуйте технологічні вимоги до картографічної основи.
36. Які відомості відносять до базових геопросторових даних?
37. Що належить до обов'язкових атрибутів об'єктів базових геопросторових даних?
38. Назвіть джерела вихідної інформації для розроблення комплексного плану.
39. Назвіть обов'язкові складові завдання на розроблення комплексного плану.
40. Перерахуйте обов'язкові заходи при підготовці завдання для розроблення комплексного плану.
41. Надайте характеристику процесу комунікування щодо розроблення комплексних планів.
42. Що включає в себе комплексний план просторового розвитку території територіальної громади відповідно до Законом України "Про землеустрій"?

43. З якою метою розробляються проекти землеустрою за темою практичної роботи?
44. Які складові частини містять проекти землеустрою за темою практичної роботи?
45. Чи змінюються складові частини проектів землеустрою за темою практичної роботи залежно від мети їх розробки? Обґрунтуйте.
46. Що таке обмеження щодо використання земель?
47. Що таке охоронна зона?
48. Що Ви розумієте під водоохоронною зоною?
49. В яких випадках навколо об'єктів встановлюється зона санітарної охорони?
50. В яких випадках встановлюються зони особливого режиму використання земель?
51. З якою метою розробляють план обмежень і обтяжень?
52. Що є об'єктом територіального землеустрою?
53. В яких випадках проводиться територіальний землеустрій?
54. Чому виникає необхідність у встановленні (зміні) меж адміністративно-територіальних одиниць?
55. Які складові частини проекту землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад?
56. Які підготовчі роботи проводять при складанні схем землеустрою?
57. Що включає в себе схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель?
58. Охарактеризуйте технологічні вимоги до картографічної основи.
59. Перерахуйте обов'язкові заходи при підготовці завдання для розроблення комплексного плану.
60. Охарактеризуйте завдання і зміст схеми землеустрою.

«0» варіант іспитового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Напрямок підготовки: G 18 «Геодезія та землеустрій»

Семестр б

Навчальна дисципліна Землевпорядне проектування

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № «0»

1. Поняття, завдання і зміст внутрігосподарського землевпорядкування на сучасному етапі.
2. Виконання комплексу підготовчих робіт до розроблення проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць.
3. Організація системи сівозмін.

Практичне завдання

Визначіть баланс гумусу в ґрунті на сівозмінній території, на якій вирощувались: озима пшениця – 100 га; озимий ячмінь – 20 га; кукурудза на силос – 40 га; соняшник – 50 га; багаторічні трави – 50 га. При цьому урожайність складала 40; 28; 50; 17; 250 ц/га.

Затверджено на засіданні

кафедри, циклової комісії _____

Протокол № _____ від „_____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії

(підпис)

Екзаменатор

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Лев ПЕРОВИЧ
(прізвище та ініціали)
Андрій Мась

5. Критерії оцінювання та засоби діагностики р Компетентності та програмні результати навчання

Загальні компетентності: ЗК 02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Спеціальні(фахові) компетентності: СК 01 Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою. СК 03 Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності. СК 04 Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою. СК 05 Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою. СК 13 Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри. Програмні результати навчання: РН 4 Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативнотехнічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей. РН 7 Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою РН 10 Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою **результатів навчання**

Розподіл балів, які отримують студенти

6 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Презентація	5
2	Тези доповіді	10
3	Питання для обговорення	5
4	Розв'язання розрахункових задач	5
5	Тестування	5
6	Індивідуальна робота в аудиторії	30
7	Іспит	40
	Всього	100

Поточний контроль	Самостій на робота	Р о	Т е	П и	Пі дс	С у
-------------------	-----------------------	--------	--------	--------	----------	--------

Індивідуальна робота в аудиторії						Те зи	П р е з е н т а ц і я	з ' я з у в а н н я р о з р а х у н к о в и х з а д а ч	с т у в а н н я	т а н н я д л я о б г о в о р е н н я	у м к о в и й к о н т р о ль (іс пи т)	м а
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6							
5	5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	40	100

Критерії оцінювання знань під час екзамену

Оцінювання знань студента під час заліку здійснюється за 40-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

35-40 балів ставиться за умов, якщо студент дав ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані у білеті. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані історичні ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість отриманих знань для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами. Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших історичних феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

28-34 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання білету логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлених питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

21-27 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання білету або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми.. Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання або відсутні.

До 20 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань розкрито поверхово, або не розкриті зовсім. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

За екзамен виставляється «відмінно» (якщо у підсумку за поточний, проміжний та підсумковий контроль студент набирає 90-100 балів., «добре» (якщо у підсумку студент набирає 75-89 балів., «задовільно» (якщо у підсумку студент набирає 60-74 балів., «незадовільно» (якщо у підсумку студент набирає менше 60 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи., практики	ПМК, залік, атестація
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

4. Список рекомендованої літератури

1. Довідник із землеустрою / за ред. Л. Я. Новаковського. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Аграрна наука, 2015. 492 с.
2. Дорош Й. М., Дорош О. С. Формування обмежень та обтяжень у землекористуваннях : навчальний посібник. Херсон : Олді-плюс, 2018. 650 с.

3. Мартин А.Г. Земельний кадастр. Частина II : навчальний посібник / А.Г. Мартин, О.В. Тихенко. Київ: Компрінт, 2018. 452 с.

4. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні (перша редакція) / Мінрегіон України ; ТОВ “Укрніпцівільбуд”. Київ, 2021. 230 с.

5. Третяк А. М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій : навч. посібник. Київ : Вища освіта, 2006. 528 с.

6. Третяк А.М. Землеустрій : підручник. Херсон : Олді-плюс, 2019. 520 с.

7. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія : монографія. Херсон : Грінь Д. С., 2013. 650 с.

8. Третяк А. М., Дорош Й. М., Третяк Р. А., Лобунько Ю. В. Землевпорядний процес : навчальний посібник. Херсон : Олді-плюс, 2018. 276 с.

9. ДБН Б.1.1-13:2012. Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні [Чинний від 2012-01-10]. Київ, 2012. 41 с.

10. Земельний кодекс України : Закон України від 25. 10. 2001 р.

№2768 □ 111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 18.05.2021).

11. Методичні рекомендації щодо розроблення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць : Наказ Державного агентства земельних ресурсів України від 2 жов. 2013 р. №395. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0395821-13#Text> (дата звернення: 18.05.2021).

12. Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 черв. 2021 р. № 632. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель : Закон України України від 17 черв. 2020 р.

№ 711 □ IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text> (дата звернення 18.09.2021).

14. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 7 лип. 2011 р.

№ 3613 □ VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 18.05.2021).

15. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р.

№ 2939 □ VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення 18.09.2021).

16. Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів : Наказ міністерства охорони здоров'я України від 19 черв. 1996 р. № 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96#Text> (дата звернення 18.05.2021).

17. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

18. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 трав. 1996 р. № 486. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

19. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 верес. 2021 р. № 926. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

20. Про затвердження Порядку складання паспортів річок і Порядку установлення берегових смуг водних шляхів та користування ними : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квіт. 1997 р. № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347-97-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

21. Про затвердження Порядку формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади : <https://www.minregion.gov.ua>

22. Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2021 р. № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

23. Про землеустрій : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858 □ IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 18.05.2021).

24. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України № 554 □ IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text> (дата звернення 18.09.2021).

25. Про охорону земель : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 962 □ IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15> (дата звернення 18.05.2021).

26. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 8 черв. 2000 р.

№ 1805□III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення 18.05.2021).

27. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 черв. 1991 р. № 1264□XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 18.05.2021).

28. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16 черв. 1992 р. № 2456□XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> (дата звернення 18.05.2021).

29. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 груд. 2015 р. № 922□VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення 18.09.2021).

30. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038□VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 18.09.2021).

31. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квіт. 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.09.2021).

32. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність : Закон України від 23 груд. 1998 р. № 353□XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text> (дата звернення 18.09.2021).